

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 05-05-2020 r.

Adam Bodnar

VII.564.60.2020.MAW

**Pan
Marian Banaś
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli**

ePUAP

Szanowny Panie Prezesie,

na podstawie doniesień medialnych opublikowanych na portalu Onet.pl¹ Rzecznik powziął informacje o nowych istotnych kwestiach związanych z wydatkowaniem środków publicznych przez Polską Fundację Narodową (dalej jako: PFN, Fundacja) w związku z projektem „Sądy” w ramach programu „Sprawiedliwość” (dalej jako: kampania „Sprawiedliwe sądy”). W świetle tych informacji, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy w z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. 2020 r., poz. 627), zwracam się do Pana Prezesa z wnioskiem o rozważenie ponownego wszczęcia i przeprowadzenia kontroli pod kątem gospodarności i legalności wydatkowania przekazanych Fundacji środków publicznych.

Polska Fundacja Narodowa jest w całości finansowana z budżetów siedemnastu spółek Skarbu Państwa. Zgodnie z zapisami statutu Polska Fundacja Narodowa powinna otrzymać do 2026 r. łącznie ponad 633 mln zł, w tym 344,5 mln zł od skontrolowanych Fundatorów – Spółek Skarbu Państwa. W 2018 roku Najwyższa Izba Kontroli (dalej jako:

¹ Janusz Schwertner, Marcin Wyrwał, *Spot z pijanym sędzią jednak powstał. Trzy lata temu Polska Fundacja Narodowa twierdziła, że to kłamstwo*, (wiadomości.onet.pl, 04.05.2020r.), <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-otecie/pfn-stworzyla-spot-z-pijanym-sedzia-trzy-lata-temu-zaprzeczala/xem3ek7> [dostęp 05.05.2020r.].

NIK) przeprowadziła kontrolę w związku z kampanią „Sprawiedliwe sądy” finansowaną przez PFN. Czynności kontrolne podjęto w spółkach Skarbu Państwa, które są jej fundatorami. Jak wynika z kontroli przeprowadzonej przez NIK, w okresie między 2015 r. a I połową 2017 r., dwadzieścia skontrolowanych spółek Skarbu Państwa wydało ponad 1,5 mld zł na działalność sponsoringową oraz usługi doradcze i medialne. Jednak większość z nich nie przestrzegało ustanowionych przez siebie zasad i procedur w tym zakresie. W ramach przeprowadzonej kontroli NIK dostrzegło między innymi niegospodarność, brak kontroli spółek nad dotowaną przez nich Polską Fundacją Narodową, a także sponsorowanie przedsięwzięć pomimo ujemnego wyniku finansowego.

We wnioskach końcowych raportu NIK zwróciła się do Zarządów spółek Fundatorów Polskiej Fundacji Narodowej o podjęcie poprzez przedstawicieli w Radzie Polskiej Fundacji Narodowej działań zapewniających bieżące otrzymywanie pełnych informacji o zrealizowanych, bieżących i planowanych działaniach tej Fundacji oraz o sposobie rozdysponowania środków wpłacanych przez Fundatorów. Najwyższa Izba Kontroli zauważyła, że w okresie objętym kontrolą zapisy Statutu Polskiej Fundacji Narodowej, funkcjonującej w oparciu o powszechnie obowiązujące zasady, nie stanowiły skutecznego mechanizmu pozyskiwania przez Fundatorów i opinię publiczną pełnej informacji o działaniach PFN oraz o kierunkach alokacji środków finansowych będących w jej dyspozycji. Uwzględniając szczególny charakter tej Fundacji oraz znaczenie zadań powierzonych jej do realizacji, koniecznym jest wprowadzenie jasnych procedur dotyczących polityki informacyjnej PFN.

Jak wynika z informacji zebranych przez dziennikarzy portalu Onet.pl, pomimo kolejnych zapewnień ze strony przedstawicieli Zarządu Fundacji, w ramach kampanii „Sprawiedliwe sądy” we współpracy ze spółką PR-owską Solvere powstał spot ukazujący sędziego prowadzącego samochód pod wpływem alkoholu. W 2017 r. Pan Maciej Świrski, ówczesny członek władz PFN, informował, że produkcja takiego spotu nie jest planowana, a doniesienia medialne w tym zakresie określał jako „fake newsy”. Z analizy opublikowanego przez Onet.pl materiału wynika, że stanowił on część kampanii (opatrzenie oficjalnym logiem), a jego celem było ukazanie sędziów w negatywnym świetle. Przygotowanie go, jak wskazują dziennikarze, kosztować miało około 100 tysięcy zł,

jednakże nie został on nigdy opublikowany przez Fundację. Fundacja zaprzecza informacjom zebranych przez dziennikarzy i nie udziela odpowiedzi na pytania szczegółowe w tym zakresie, w tym w szczególności: „czy PFN ma wiedzę o tym, że spółka Solvere w ramach projektu „Sądy” w ramach programu „Sprawiedliwość” stworzyła spot, którego głównym bohaterem jest pijany sędzia?” oraz „czy produkcja wskazanego spotu została sfinansowana przez PFN?”. Informacje te są jednak kluczowe z perspektywy transparentności wydatkowania środków publicznych.

Należy ponadto wyraźnie wskazać, że warszawski sąd rejonowy 15 listopada 2018 roku orzekł, że kampania "Sprawiedliwe sądy" Polskiej Fundacji Narodowej była niezgodna z celami statutowymi Fundacji. Sąd wskazał, że „podejmowane w trakcie tej kampanii działania nie tylko nie promują i nie chronią wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej, ale wręcz przeciwnie wizerunek ten znacznie osłabiają”. Zdaniem sądu kampania kreowała „wyłącznie negatywny, oparty na jednostkowych przypadkach, obraz władzy sądowniczej”. 26 czerwca 2019 roku Sąd Okręgowy odrzucił apelację Polskiej Fundacji Narodowej w tej sprawie. Koszty przeprowadzenia kampanii miały wynosić od 8,5 do 10 mln zł pochodzących ze środków publicznych.

Wątpliwości budzi również zatrudnienie do postaci głównego aktora Pana Jarosława Augustyniaka, byłego wiceprzewodniczący partii Zmiana, finansowanej – zgodnie z ustaleniami Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego – przez rosyjskie służby. Członkowie tej partii uczestniczyć mieli w działalności rosyjskiego wywiadu cywilnego, skierowanej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez uczestniczenie w spotkaniach operacyjnych z osobami stanowiącymi kontakty służb wywiadu, przyjmowanie zadań operacyjnych celem propagowania rosyjskich interesów i manipulowania nastrojami polskiego społeczeństwa, pobierając na tę działalność środki finansowe oraz wynagrodzenie. Organizacja miała być również użyta do realizacji zadań operacyjnych, mających na celu wywołanie antyukraińskich reakcji w Polsce i antagonizowanie stosunków polsko-ukraińskich. Tym samym jednym z celów działalności partii Zmiana było manipulowanie nastrojami społecznymi oraz wywieranie wpływu na postawy społeczne w Polsce.

W świetle wskazanych okoliczności, wypełniając swój konstytucyjny obowiązek, zwracam się do Pana Prezesa o rozważenie postulowanych przeze mnie na wstępie działań. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o decyzji Pana Prezesa.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/